

Інтернет-видань. Ми вважаємо, що до перерахованих інструментів варто ставитися особливо ретельно, оскільки вони мають великий потенційний рівень впливовості на позицію та дії реципієнта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бикова О. М. Мовні засоби реалізації експресивності на синтаксичному рівні в текстах сучасного пресового репортажу // Держава та регіони. Соціальні комунікації : наук.-вироб. журн. – 2013. – № 2. – С. 59–64.
2. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
3. Монахова Т. В. Лексичні засоби мовленнєвого маніпулювання / Т. В. Монахова [Електронний ресурс] // Дослідження з лексикології та граматики української мови. – 2012. – №11. – Режим доступу : <http://ukrmova.com.ua/zmist-zhurnalu/vipusk-11/leksichni-zasobi-movlennyevogo-manipulyuvannya/>
4. Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної комунікації / Тетяна Стасюк // Українська мова. – 2010. – № 1. – С. 82–87.
5. Чік Л. Засоби мовного маніпулювання в сучасних ЗМІ / Людмила Чік // Літературний процес : методологія, імена, тенденції. – 2015. – № 5. – С. 121–123.

Собко К. І.,

студентка,

Запорізький національний університет

ФЕМІНІТИВИ У МОВІ НОВИНИХ ТЕКСТІВ ОНЛАЙН-ЗМІ ЗАПОРІЖЖЯ

Щодня тексти мас-медіа репрезентують картину світу. Характер подачі інформації впливає на її сприймання аудиторією. Тому саме ЗМІ можуть сприяти активному використанню фемінітивів у мові суспільства.

Українська та російська мови мають андроцентричний характер, тобто «коли загальний чоловічий рід застосовується на позначення і жінок, і чоловіків, коли вихідною точкою в мові мислиться чоловік» [1, 118]. Загалом, проблема фемінітизації мови пов'язана із вживання назв професій лише у чоловічому роді. Причина відсутності іменників жіночого роду на позначення деяких назв професій чи ролей в суспільстві полягає не стільки в мовній площині, а зумовлена соціальними та історич-

ними чинниками [4, 424]. У мові сформувалися лексичні лакуни, до яких належать або суто чоловічі професії (столяр, шахтар, пілот, мореплавець), або професії недосяжні для жінок (міністр, президент, генерал, декан) [1, 120]. У сучасній Україні жінка вишла зі своєї звичної ролі домогосподарки та працівниці у менш престижних професіях, а стала займати високі позиції в різних сферах суспільно-політичного життя. Ситуація змінюється, жінка вже може обирати собі різного роду професію, тож доречно її посаду або назву ролі в суспільстві (лідер, волонтер) вживати у жіночому роді.

ЗМІ можуть активізувати використання іменників жіночого роду на позначення жінки у певній професії чи соціальній ролі, щоб із маргінального становища фемінітиви стали частиною літературної мови, української та російської.

Легко створити фемінітив від чоловічого роду в українській мові, бо нашій мові властиве їх вживання через «розвинену систему суфіксів для творення жіночих фраз» [4, 422]. Такі суфікси як -к- (доцент – доцентка), -иц- (засновник – засновниця), -ес- (поет – поетеса), -ин- (філолог – філологиня) є історично закоренілими, тож і продуктивними у творенні жіночих іменників [4, 423; 1, 130]. Найпродуктивнішим суфіксом вважається -к-, за його допомогою утворюється більша кількість фемінітивів. Але проблема у наступному: мас-медійний простір Запоріжжя є у більшості випадків російськомовним. Тож варто дізнатися наскільки в російській мові є можливість творити іменники жіночого роду.

Вчений І. Ковалик у своїй праці «Вчення про словотвір» висловив думку, що похідні утворення іменників жіночого роду із суфіксом -к- є своєрідністю українського словотвору, чого немає у російській мові [3, 397]. Однак у «Історичній типології слов'янських мов» йдеться про те, що фемініні найменування у слов'янських мовах утворюються від чоловічого іменника додаючи суфікси -ка (-ка), -иця (-иця, -ица, -іса, -ісе) та в окремих випадках застарілий суфікс -иня (-іня, -інја, -уні, -унё) [2, 54]. Дослідник А. Мейє також підтверджує, що найфункціональнішим суфіксом є суфікс -к-, який походить із праслов'янського суфіксу та є характерним для форм жіночого роду [5, 289]. Тож правомірно можна використовувати ці суфікси для творення фемінітивів і у російській мові. З. Мінеєва зазначає, що для творення фемінітивів у російській мові використовують суфікси -к-, -ш-, -ниц- [6, 205].

Для аналізу обрано онлайн-видання Запоріжжя, зокрема: «Об1», «Голос Запоріжжя» та «ЗаБор» на предмет використання фемінітивів у текстах новин (зокрема, повідомлення за два дні

(02.03. та 03.03. 2017 року). Зазначмо, що всі ці інтернет-видання є російськомовними.

На міському сайті «Об1» протягом двох днів вийшло 58 новин, із яких 8 стосувалися жінок (або жінка головна чи другорядна героїня новини, або жінка виступала в якості експертки чи джерела інформації). У новинах використано 8 фемінітивів (активистка, читательниця, студентка) на противагу 5 іменникам чоловічого роду (активист, волонтер, керівник, начальник), які застосовані щодо жінки. Цікаво, що в одному й тому ж матеріалі використано іменник то жіночого, то чоловічого роду.

На сайті «Голос Запоріжжя» за той же період представлено 70 новинних матеріалів, із яких 11 стосуються жінок. Тут використання та нехтування фемінітивами виявилось у співвідношенні 16 до 4. Журналісти та журналістки цього видання активно використовували іменники жіночого роду: атлетка, претендентка, спортсменка, чирлідери, виховательки, пенсіонерка-охоронка. Випадків використання чоловічого роду професії до жінки було небагато: волонтер, директор, тренер, охоронець.

На запорізькому сайті новин «ЗаБор» опубліковано 38 новин, із яких 5 стосуються жінок. Фемінітивів використано 7 (робоча-шлифовщица, активистка, громадська, жінка-вахтер), а іменників чоловічого роду на позначення жінки 5 (журналіст, прес-секретар, керівник, опекун, голова).

Отже, у запорізьких онлайн-виданнях не нехтують іменниками жіночого роду на позначення посад чи роду занять жінок. Спостерігаємо, що саме назви високих посад використовують у чоловічому роді: керівник, голова, директор, тренер. Дивно, що саме слова «активистка» та «волонтерка» вживають рідше, ніж чоловічий аналог, хоча участь жінок у русі допомоги АТО широко визнана.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гендер для медій : підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / [за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової]. – К. : «Критика», 2014. – 217 с.
2. Историческая типология славянских языков / [под ред. А. С. Мельничука]. – К. : Наук. думка, 1986. – 286 с.
3. Ковалик І. І. Вчення про словотвір. Вибрані праці / Іван Ковалик [упорядник та автор передмови Василь Ґрещук]. – Івано-Франківськ; Львів : Місто НВ, 2007. – 404 с.
4. Літковець Ю. Гендерні особливості назв посад і професій у франко-українському перекладі / Ю. Літковець // Збірник

наукових праць «Мовні і концептуальні картини світу» / Інститут філології КНУ ім. Т. Шевченка. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2015. – С. 420–427.

5. Мейє А. Общеславянский язык / А. Мейє. – М. : Изд-во иностр. лит., 1951. – 492 с.

6. Минеева З. И. Корреляты мужского и женского рода в Национальном корпусе русского языка / З. И. Минеева // Знание. Понимание. Умение. – 2013. – № 4. – С. 202–207.

Собора І. І.,
студентка,
Національний авіаційний
університет (м. Київ)

РОЗМОВНА ТА ПРОСТОРІЧНА ЛЕКСИКА ЯК МОВНО-КУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМА ДРУКОВАНИХ ЗМІ

Прийнято вважати, що чим вище освітній, інтелектуальний рівень співрозмовників, тим більше їх мова відповідає мовним нормам. Тому культура розмовної мови безпосередньо пов'язана із загальною культурою особистості.

Культурою мови називають дотримання усталених мовних норм усної і писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування.

Так, людей з «неблагополучних» соціальних груп відрізняє небагатий словниковий запас, вживання лексики просторічного і лайливого характеру, неправильна постановка наголосів в словах, помилки у вимові чи використанні слів, лексичне значення яких абсолютно не відповідає ситуації спілкування. Граматичні, фонетичні та синтаксичні помилки (неправильне застосування відмінкових форм, спотворення звукової оболонки слова, невірна побудова речень), використання вигуків замість повноцінного слова властиві даній групі.

Натомість, у людей, зайнятих інтелектуальною працею, в розмовній мові переважає або часто зустрічається лексика відстороненого характеру, точне, правильне вживання слів відповідно до їхніх лексичних значень і ситуації спілкування. Мова таких людей наближається до книжкової за образністю, лексичним багатством, граматичною та синтаксичною грамотністю. Однак і тут можливе використання лайливих слів і виразів [4, 231].

Незважаючи на стилістичну зниженість, розмовні слова належать до літературної лексики. Поза її межами перебуває про-